

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry LAUSUNTO
PL 510
00101 Helsinki

15.10.2020

EDUSKUNTA
Maatalousjaosto

Viite: Lausuntopyyntö HE 146/2019 vp

ASIA: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLA VALTION TALOUSARVIOKSI VUODELLE 2020, MAATALOUS, MAATALOUDEN KANNATTAVUUS, MAATALOUSTULO JA KANNATTAVUUDEN PARANTAMINEN

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarviosta vuodelle 2021 ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Aiempina vuosina esitetyt huolet ja uhkakuvat maataloustulona ja maatalouden kannattavuuden osalta ovat väistyneet vuoden 2021 talousarvion, EU:n heinäkuisen budjettipäätösten ja maatalouteen tulevalle ohjelmakaudelle esitetyn kansallisen kokonaisrahoituksen perusteella. Tämän ei pidä kuitenkaan antaa luoda liian ruusuista kuvaa maataloustulon ja maatalouden kannattavuuden tilanteesta. Viljelijätukien osalta maatalouden yrittäjätulo ei näillä toimilla vielä käänny kasvuun, mutta auttaa osaltaan säilyttämään nykyisen matalan tason ja turvaa maatalojen maksuvalmiuden säilymistä vallitsevassa varsin haastavassa tilanteessa. Samalla voidaan todeta rahoituksen olevan riittämätön ottaen huomioon maatalouden pääluokan alussa toimintakuvauksessa maataloudelle esitetyt tulevaisuuden haasteet erityisesti ilmastonmuutoksen osalta.

Maatalouden kannattavuuteen vaikuttavia tekijöitä tulotukien ohella ovat mm. tuotantopanosten ja tuottajahintojen sekä tuottavuudessa tapahtuneet muutokset. Lisäksi yleistilanne vaihtelee tuotantos suunnitain ja on tekijöitä, joihin ei voida vaikuttaa, mutta niihin liittyvää riskiä ja vaihtelua voidaan hallita. Tällainen on esimerkiksi kasvukauden aikaiset sääolot. Talousarvion vaikutus on suurin niiden tuotantos uuntien osalta, joiden liikevaihdosta tukijärjestelmä muodostaa merkittävän osan ja toisaalta niiden tuotantos uuntien osalta, joihin aiemmat uhkakuvat rahoituksen vähenemisestä olisivat eniten vaikutta neet. Tältä osin talousarvio turvaa parhaiten ehkä kasvinviljelyn kannattavuuden säilymistä. Tosin kasvinviljelyn kannattavuus on ollut pääsääntöisesti erittäin heikko jo usean vuoden ajan.

Koronapandemian vaikutukset näkyivät nopeimmin joidenkin tuotantopanosten (lähinnä energian) hintojen alenemisena ja pääosin tähän perustuen tutkimuslaitokset ennustavat kuluvalle vuodelle maataloustuloon nousua. Kun tuotantoon ja tiettyihin tuotantopanoksiin liittyvät uhkakuvat eivät toteutuneet, niin tuotantomäärien esimerkiksi kotieläintuotannossa voi ennakoida pysyvän vakiintuneella tasolla tai

tavanomaisen vaihtelun puitteissa. Poikkeuksena tästä on lähinnä viime kesän kokonaisviljasato johon touko-kesäkuun poikkeuksellisista sääoloista. Edellisen perusteella ratkaisevaksi tekijäksi kannattavuuden kehittymisen osalta jää tuottajahintojen kehitys. Keväällä markkinatilanne tasapainottui EU - tason toimilla, mutta tällä hetkellä Saksan ASF -tilanne, Brexit ja koronapandemian luoma kasvanut tarjontapaine EU:n elintarvikemarkkinoilla luo merkittäviä uhkakuvia myös Suomen markkinatilanteeseen ja edelleen maatalouden kannattavuuskehitykseen.

Pidemmällä aikavälillä kannattavuuskehitykseen ja maataloustulon tasoon vaikuttavat myös elinkeinon investoinnit niin tuottavuuteen kuin tuotantomääriin. Maatalouden investointien osalta kokonaisrahoitus on talousarviossa säilymässä ennallaan vuonna 2021 ja tätä voidaan pitää riittävänä olettaen maatalouden rakennusinvestointien vallitseva tilanne ja mahdollisuudet parantaa maatalouden kannattavuutta tuetuilla investoinneilla nykyisen maatalouspolitiikan puitteissa. Tulevaisuuden haasteet, kuten komission Euroopan vihreän kehityksen -ohjelman maataloutta koskevat osiot ovat tältäkin osin asia erikseen.

Pidemmän aikavälin isossa kuvassa ja samalla maaseudun tarjoamista biotalouden kasvumahdollisuuksista sekä kannattavuuden parantamisesta talousarvio ei ota kunnon otetta. Neljän miljoonan euron panostusta biokaasun tuotannon tukemiseen ja määräraha elintarvikeviennin edistämisen osalta ovat hallitusohjelman mukaisia, mutta riittämättömiä vallitsevassa tilanteessa.

Helsingissä 15.10.2020.

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Juha Lappalainen
tutkimuspäällikkö